

अनुक्रमणिका

	संदर्भ	
	परिच्छेद	पृष्ठ क्र.
उपोद्घात		xi
कार्यकारी सारांश		xiii
प्रकरण 1		
परिचय		
प्रस्तावना	1.1	1
महाराष्ट्रातील आरोग्यसेवा सुविधा	1.2	1
संघटनात्मक रचना	1.3	2
सार्वजनिक आरोग्य निधी	1.4	3
आरोग्य पायाभूत सुविधा	1.5	5
आरोग्य सेवेतील मनुष्यबळ	1.6	7
राज्यातील आरोग्य निर्देशकांची स्थिती	1.7	7
शाश्वत विकास उद्दिष्ट-3 च्या तुलनेत कामगिरी	1.8	9
आयुष्मान भारत-प्रधानमंत्री जन आरोग्य योजना	1.9	10
राज्य आरोग्य धोरण	1.10	10
भारतीय सार्वजनिक आरोग्य मानकांच्या स्वीकृतीची स्थिती	1.11	10
लेखापरीक्षण उद्दिष्टे	1.12	11
लेखापरीक्षण निकष	1.13	11
लेखापरीक्षणाची व्याप्ती आणि कार्यपद्धती	1.14	12
अहवालाची संरचना	1.15	16

अभिस्वीकृती	1.16	16
प्रकरण 2		
मानव संसाधने		
मानव संसाधनांचे नियोजन व मूल्यमापन	2.1	17
आरोग्य सेवा संस्थांमधील मनुष्यबळ	2.2	18
सार्वजनिक आरोग्य विभागांतर्गत मनुष्यबळ	2.3	19
वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्ये विभागांतर्गत मनुष्यबळ	2.4	22
सार्वजनिक आरोग्य विभाग आणि वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्ये विभाग यांच्या अंतर्गत डॉक्टरांचे मंजूर संख्याबळ आणि उपलब्धता यातील प्रादेशिक विषमता	2.5	23
मनुष्यबळाच्या कमतरतेतील प्रादेशिक विषमता	2.6	24
निवडलेल्या जिल्ह्यांमधील महानगरपालिकांतर्गत मनुष्यबळ	2.7	27
ट्रॉमा केअर सेंटरमधील मनुष्यबळाची स्थिती	2.8	27
आयुष महाविद्यालये व रुग्णालयांतील मनुष्यबळाची स्थिती	2.9	28
मनुष्यबळाची भरती	2.10	30
प्रशिक्षण कार्यक्रम	2.11	30
प्रकरण 3		
आरोग्यसेवा सुविधा		
आरोग्यसेवा सुविधांचे वितरण	3.1	33
प्रकरण 4		
औषधी द्रव्ये, औषधे, उपकरणे आणि इतर उपभोग्य वस्तूंची उपलब्धता		
खरेदी प्रक्रिया	4.1	59
औषधी द्रव्ये, औषधे, उपभोग्य वस्तू व उपकरणे खरेदी	4.2	61

औषधी द्रव्ये व औषधे	4.3	62
गुणवत्ता नियंत्रण	4.4	66
आवश्यक उपकरणांची उपलब्धता	4.5	67
उपकरणांची खरेदी	4.6	68
ई-औषधी	4.7	70
प्रकरण 5 आरोग्यसेवा पायाभूत सुविधा		
प्रस्तावना	5.1	73
आरोग्यसेवा पायाभूत सुविधा	5.2	74
बृहत् आराखडा तयार करणे आणि त्याची अंमलबजावणी	5.3	80
आरोग्य आणि कल्याण केंद्र म्हणून उप-केंद्रांचे नूतनीकरण/ब्रँडिंग	5.4	81
अपूर्ण कामे	5.5	82
सार्वजनिक आरोग्य विभागांतर्गत खाटांची उपलब्धता	5.6	84
प्रकरण 6 वित्तीय व्यवस्थापन		
वित्तीय व्यवस्थापन	6.1	87
आरोग्यसेवेसाठी निधीची पर्याप्तता	6.2	91
जिल्हा परिषदेने निधी राखून ठेवणे	6.3	94
प्रलंबित संक्षिप्त आकस्मिक देयके	6.4	94
स्थानिक खरेदीसाठी अतिरिक्त रक्कम ठेवणे	6.5	96
राष्ट्रीय आरोग्य अभियान	6.6	97

प्रकरण 7		
केंद्र पुरस्कृत योजनांची अंमलबजावणी		
प्रस्तावना	7.1	99
आयुष्मान भारत-आरोग्य आणि कल्याण केंद्र	7.2	100
राष्ट्रीय आरोग्य अभियान	7.3	102
राष्ट्रीय नागरी आरोग्य अभियान	7.4	105
राष्ट्रीय ग्रामीण आरोग्य अभियान	7.5	106
राष्ट्रीय कुष्ठरोग निर्मूलन कार्यक्रम	7.6	107
राष्ट्रीय क्षयरोग निर्मूलन कार्यक्रम	7.7	110
राष्ट्रीय आरोग्य अभियानांतर्गत कुटुंब कल्याण योजना	7.8	113
माहेरघर योजनेच्या अंमलबजावणीतील कमतरता	7.9	116
प्रकरण 8		
नियामक यंत्रणांची पर्याप्तता आणि परिणामकारकता		
राज्यातील नियामक यंत्रणा	8.1	117
क्लिनिकल आस्थापनांचे नियमन	8.2	117
राज्याचे औषधीद्रव्ये नियंत्रक	8.3	118
महाराष्ट्र वैद्यकीय परिषद	8.4	122
अणुऊर्जा संशोधन मंडळाकडून किरणोत्सर्ग निर्माण करणा-या उपकरणांच्या संचलनासाठी परवाना	8.5	123
महाराष्ट्र सुश्रुषा गृह नोंदणी अधिनियमाची अंमलबजावणी	8.6	125
जैव-वैद्यकीय कचरा व्यवस्थापन	8.7	126

प्रकरण 9 शाश्वत विकास उद्दिष्ट-3		
प्रस्तावना	9.1	129
शाश्वत विकास उद्दिष्ट-3 च्या संदर्भात राज्याची कामगिरी	9.2	130
शाश्वत विकास उद्दिष्टे स्वीकारण्यासाठी महत्त्वाची पाऊले	9.3	132
शाश्वत विकास उद्दिष्ट-3 अंतर्गत लक्ष्यांची साध्यता	9.4	132

परिशिष्टे	संदर्भ	
	परिशिष्टे	पृष्ठ क्र
शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालयांशी संलग्न रुग्णालयांची यादी	1.1	135
लेखापरीक्षणात चाचणी-तपासणी केलेल्या आरोग्य सेवा संस्थांची यादी	1.2	137
निवडलेल्या जिल्ह्यांमध्ये आरोग्य सेवा संस्थांच्या निवडीसाठी अवलंबिलेली कार्यपद्धती	1.3	142
मे 2023 पर्यंत भारतीय आरोग्यसेवा मानकांनुसार आवश्यकता आणि मंजूर मनुष्यबळ यांच्या तुलनेत सार्वजनिक आरोग्य विभागांतर्गत प्राथमिक आणि दुय्यम आरोग्य सेवेत डॉक्टर्सची उपलब्धता	2.1(अ)	143
मे 2023 पर्यंत भारतीय सार्वजनिक आरोग्य मानकांनुसार आवश्यकता आणि मंजूर मनुष्यबळ यांच्या तुलनेत सार्वजनिक आरोग्य विभागांतर्गत प्राथमिक आणि दुय्यम आरोग्य सेवेत परिचारिकांची उपलब्धता	2.1(ब)	151
मे 2023 पर्यंत भारतीय सार्वजनिक आरोग्य मानकांनुसार आवश्यकता आणि मंजूर मनुष्यबळ यांच्या तुलनेत सार्वजनिक आरोग्य विभागांतर्गत प्राथमिक आणि दुय्यम आरोग्य सेवेत निम-वैद्यकीय कर्मचारी यांची उपलब्धता	2.1(क)	156
सार्वजनिक आरोग्य विभागाच्या अधिकारक्षेत्रातील तज्ञ डॉक्टरांची उपलब्धता (मार्च 2023 पर्यंत)	2.2	161
मे 2023 पर्यंत वैद्यकीय शिक्षण आणि औषधी द्रव्ये विभागाच्या अधिकारक्षेत्रात मनुष्यबळाची उपलब्धता	2.3	162
चाचणी-तपासणी केलेल्या महानगरपालिकांमधील आरोग्य सेवा संस्थांमध्ये मनुष्यबळाची उपलब्धता	2.4	166
मे 2023 पर्यंत आयुष महाविद्यालये आणि रुग्णालयांमध्ये मनुष्यबळाची स्थिती	2.5	168
जिल्हा रुग्णालयात विशेषज्ञ बाह्य-रुग्ण सेवांची उपलब्धता	3.1 अ	170
शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय व रुग्णालयांमध्ये विशेषज्ञ बाह्य-रुग्ण विभाग सेवांची उपलब्धता	3.1 ब	171

स्त्री रुग्णालयांमध्ये विशेषज्ञ बाह्य-रुग्ण विभाग सेवांची उपलब्धता	3.1 क	173
चाचणी-तपासणी केलेल्या प्राथमिक आरोग्य केंद्रांमधील उपलब्ध सेवा	3.2	174
जिल्हा रुग्णालयांमध्ये आपत्कालीन सेवेची उपलब्धता	3.3 अ	176
वैद्यकीय महाविद्यालये आणि रुग्णालयांमध्ये आपत्कालीन सेवांची उपलब्धता	3.3 ब	177
चाचणी-तपासणी केलेल्या जिल्हा रुग्णालयांमध्ये आणि शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय रुग्णालयांमध्ये प्रति डॉक्टर केल्या जाणाऱ्या सरासरी शस्त्रक्रिया	3.4	179
फेब्रुवारी 2024 पर्यंत ट्रॉमा केअर सेंटर मध्ये आवश्यक उपकरणांची उपलब्धता	3.5	180
जिल्हा रुग्णालयांमध्ये रोगनिदान सेवांची उपलब्धता	3.6 अ	181
वैद्यकीय महाविद्यालये व रुग्णालयांमध्ये रोगनिदान सेवांची उपलब्धता	3.6 ब	182
महाराष्ट्रातील जिल्ह्यांमधील रुग्णवाहिका सेवा	3.7	184
वैद्यकीय शिक्षण आणि औषधी द्रव्ये विभाग आणि सार्वजनिक आरोग्य विभाग यांनी औषध व उपकरणे खरेदी करण्यासाठी पुरविलेला निधी	4.1	185
चाचणी-तपासणी केलेल्या आरोग्य सेवा संस्थांमध्ये औषधे आणि उपभोग्य वस्तूंचा पुरवठा न होणे	4.2	188
भारतीय सार्वजनिक आरोग्य मानकांच्या तुलनेत जिल्हा रुग्णालयांमधील मंजूर खाटा	5.1	190
जिल्हा रुग्णालयांमध्ये माता व बालसंगोपन सेवांसाठी खाटांची उपलब्धता	5.2 अ	191
वैद्यकीय महाविद्यालये आणि रुग्णालयांमध्ये माता व बालसंगोपन सेवांसाठी खाटांची उपलब्धता	5.2 ब	192
चाचणी-तपासणी केलेल्या समूह आरोग्य केंद्रांमध्ये (ग्रामीण रुग्णालय) आणि प्राथमिक आरोग्य केंद्रांमध्ये खाटांची उपलब्धता	5.3	194

जिल्हा रुग्णालयात खाटांची कमतरता	5.4 अ	196
स्त्री रुग्णालयातील खाटांची कमतरता	5.4 ब	197
वैद्यकीय महाविद्यालय व रुग्णालयातील खाटांची कमतरता	5.4 क	198
चाचणी-तपासणी केलेल्या महानगरपालिकांमध्ये राष्ट्रीय नागरी आरोग्य अभियानांतर्गत निधीच्या उपयोगितेची स्थिती	7.1	200
निवडलेल्या जिल्ह्यांमध्ये राष्ट्रीय ग्रामीण आरोग्य अभियानांतर्गत निधीच्या उपयोगितेची स्थिती	7.2	201
41 राष्ट्रीय निर्देशक आराखड्यात महाराष्ट्राची कामगिरी	9.1	202